

Захарченко П.В.
Сосновський А.О.
Гавриш О.М.
Ушацький С.А.

ПРОЕКТИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ:

ПАРТНЕРСТВО
ДЕРЖАВНОГО
ТА ПРИВАТНОГО
СЕКТОРІВ

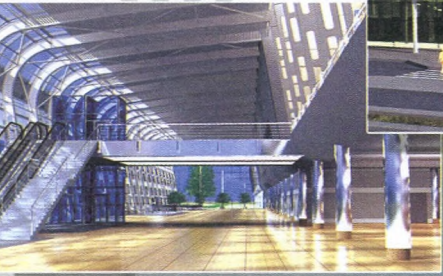
KNAUF

T
TEBODIN
Consultants & Engineers

TEBODIN

Consultants & Engineers

KNAUF

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Захарченко П.В.
Сосновський А.О.
Гавриш О.М.
Ушацький С.А.

ПРОЕКТИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як підручник для студентів вищих навчальних закладів

Київ
2010

УДК 338.49(477)

ББК 65.9(4Укр)

П79

Рецензенти:

С.В. Козаченко - директор Міжнародного центру розвитку підприємництва та менеджменту, доктор економічних наук, професор;

Л.В. Беззубко - доктор наук з державного управління, професор кафедри "Менеджмент організацій" Донбаської національної академії будівництва і архітектури;

В.М. Лич - завідувач кафедри економічної теорії Київського національного університету будівництва і архітектури, доктор економічних наук, професор.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (лист Міністерства освіти і науки України №1/11-165 від 20.01.2010).

П79 **Захарченко П.В., Сосновський А.О., Гавриш О.М., Ушацький С.А.**

ПРОЕКТИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ: Підручник. КНУБА. - К.: СПД Павленко, 2009. - 256 с.

ISBN 978-966-2370-01-0

У підручнику розглянуто методологічні основи державно-приватного партнерства в галузі інфраструктури, визначено законодавчу базу, яка його регулює, наведено характеристики різних видів проектів, висвітлено міжнародний досвід. Особливу увагу приділено проектам "будівництво - управління - передача", обґрунтуванню їх доцільності й визначенню ефективності, організації тендерних процесів та розробці стратегії фінансування інфраструктурних проектів. Підручник містить значний за обсягом список літературних джерел за тематикою.

Призначено для студентів вищих навчальних закладів III, IV рівнів акредитації економічних та товарознавчо-комерційних спеціальностей за напрямом "Торгівля". Може бути корисним державним службовцям, науковцям та інженерно-технічним працівникам галузі інфраструктури.

ББК 65.9(4Укр)

ISBN 978-966-2370-01-0

© Захарченко П.В., Сосновський А.О., Гавриш О.М., Ушацький С.А., 2010

© СПД Павленко, 2010

© Дизайн: Павленко В.Ю., Павленко В.А., 2010

ЗМІСТ

ВСТУП	9
1. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ. ВСТУП ДО ПРОЄКТІВ З РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ. ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ (ДПП)	11
2. ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ТА КРАЇН СНД У РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЄКТІВ	26
2.1. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ДПП.....	26
2.2. ЕВОЛЮЦІЯ ТА ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ДПП У КРАЇНАХ ЗАХОДУ.....	27
2.3. ЗРОСТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЄКТІВ НА ПРИНЦИПАХ ДПП - ВІДМІННА ОСОБЛИВІСТЬ 2001 - 2008 РОКІВ.....	32
2.4. ДПП У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ ТА КАНАДІ.....	35
2.5. ДПП У ЄВРОПІ.....	37
2.6. ДПП У КРАЇНАХ СНД.....	39
3. ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ПРОЄКТІВ У ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ	48
3.1. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ДПП.....	50
3.1.1. Закон України "Про загальні засади державно-приватного партнерства" (проект Закону № 3447-д).....	50
3.1.2. Закон України "Про відчуження земельних ділянок приватної власності для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності" (проект Закону №3682).....	53
3.2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ДОГОВОРІВ.....	55
3.2.1. Концесія.....	55
3.3. ДОГОВІР ПРО РОЗПОДІЛ ПРОДУКЦІЇ.....	61
3.4. СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	64
3.5. СПІЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА.....	65
3.6. ОРЕНДА.....	66
3.7. ЛІЗИНГ.....	69
3.8. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ.....	70
3.8.1. Аеропорти.....	70
3.8.2. Залізниці.....	72
3.8.3. Автомобільні дороги.....	73
4. ПРОЄКТИ "БУДІВНИЦТВО - УПРАВЛІННЯ - ПЕРЕДАЧА" (БУП)	79
4.1. ЕТАПИ ПРОЄКТІВ БУП.....	79
4.2. УЧАСНИКИ ПРОЄКТІВ БУП.....	81
4.3. ПРОЄКТИ БУП.....	84
4.3.1. Будівництво.....	84
4.3.2. Експлуатація/управління.....	85
4.3.3. Передача/відчуження.....	86
4.4. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ПРОЄКТІВ "БУДІВНИЦТВО - УПРАВЛІННЯ - ПЕРЕДАЧА".....	87

4.4.1.	Переваги.....	87
4.4.2.	Недоліки.....	88
5.	ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ ТА ОЦІНКА ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	95
5.1.	ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ ДОЦІЛЬНОСТІ ПРОЕКТІВ БУП.....	95
5.2.	ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНОСТЬ.....	96
5.2.1.	Реальна вартість вкладень у проект.....	96
5.2.2.	Фіскальні обмеження для урядового замовлення.....	97
5.2.3.	Державні капіталовкладення.....	98
5.2.4.	Фінансово автономні проекти.....	99
5.3.	ФІНАНСОВА ДОЦІЛЬНОСТЬ.....	99
5.3.1.	Важливість забезпечення рентабельності.....	99
5.3.2.	Прогнози проекту.....	100
5.3.3.	Можливість конвертування валюти.....	101
5.4.	ТЕХНІЧНА ЗДІЙСНЕНІСТЬ ПРОЕКТУ.....	101
5.5.	ПОЛІТИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ДОЦІЛЬНОСТЬ.....	102
5.5.1.	Сприйняття нових концепцій.....	102
5.5.2.	Політичні зобов'язання.....	103
5.5.3.	Ризики, пов'язані з країною.....	105
5.6.	ПРАВОВА ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДОЦІЛЬНОСТЬ.....	105
5.6.1.	Правове підґрунтя.....	105
5.6.2.	Регуляторні режими.....	109
5.6.3.	Процедури матеріально-технічного забезпечення.....	109
5.6.4.	Адміністративне підґрунтя.....	110
5.7.	ДОЦІЛЬНОСТЬ ПРОЕКТУ ВІДНОСНО НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	110
5.7.1.	Кошти недотримання відповідності.....	110
5.7.2.	Екологічна відповідальність.....	111
5.7.3.	Інвестиційні критерії фінансових інститутів розвитку.....	111
5.7.4.	Екологічні протести.....	112
6.	ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТЕНДЕРІВ.....	114
6.1.	ВИБІР ПРОЦЕДУРИ ТЕНДЕРНОГО ПРОЦЕСУ.....	115
6.2.	ПЕРЕДАЧА РИЗИКУ.....	116
6.3.	ЗАПРОШЕННЯ ДО УЧАСТІ У ТЕНДЕРІ.....	118
6.4.	ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ ЩОДО ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	120
6.4.1.	Особливості участі у торгах за проектами.....	123
7.	ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ. ОГЛЯД ДОГОВІРНИХ СТРУКТУР.....	140
7.1.	УГОДА ПРО КОНСОРЦІУМ.....	142
7.1.1.	Умови угоди.....	143
7.2.	ПРОЕКТНЕ ПІДПРИЄМСТВО.....	145
7.2.1.	Правова форма проектного підприємства.....	146

7.3. ДОГОВІР АКЦІОНЕРІВ.....	147
7.3.1. Ключові питання на переговорах.....	147
7.4. ДОГОВІР БУДІВЕЛЬНОГО ПІДРЯДУ.....	150
7.4.1. Витрати.....	152
7.4.2. Термін завершення робіт.....	152
7.4.3. Якість виконаних робіт.....	153
7.4.4. Контроль за діяльністю підрядника.....	154
7.4.5. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань.....	155
7.4.6. Гарантія виконання.....	155
7.5. ДОГОВІР ПРО ЕКСПЛУАТАЦІЮ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	156
7.5.1. Ключові терміни.....	157
7.6. ІНШІ ВИДИ ОСНОВНИХ ДОГОВОРІВ.....	159
7.6.1. Договори на постачання та закупівлю продукції.....	159
7.7. МАТРИЦЯ РИЗИКІВ.....	161
7.8. ОБҐРУНТОВАНІСТЬ ПРОЕКТУ.....	162
8. СТРАТЕГІЯ ФІНАНСУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ.....	171
8.1. АКЦІОНЕРНИЙ/ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ.....	172
8.2. ІНВЕТОРИ ТА КРЕДИТНЕ ФІНАНСУВАННЯ.....	174
8.3. ЗМІШАНЕ ФІНАНСУВАННЯ.....	175
8.3.1. Характер та джерела змішаного фінансування.....	175
8.4. КОМЕРЦІЙНЕ КРЕДИТУВАННЯ.....	177
8.4.1. Характеристика комерційного кредиту.....	177
8.4.2. Переваги та недоліки комерційного кредиту.....	180
8.5. ФІНАНСУВАННЯ ШЛЯХОМ ВИПУСКУ ОБЛІГАЦІЙ.....	183
8.5.1. Переваги використання облігацій.....	184
8.5.2. Недоліки облігаційних позик.....	185
8.5.3. Можливі схеми фінансування шляхом випуску облігацій.....	185
8.6. ЛІЗИНГ.....	187
8.6.1. Концепція лізингу.....	187
8.6.2. Застосування лізингу в проектах.....	188
8.6.3. Два типи фінансових операцій.....	188
8.6.4. Податкові знижки при лізингу.....	189
8.6.5. Переваги та недоліки.....	190
9. ФІНАНСОВІ ІНСТИТУТИ РОЗВИТКУ (ФІР).....	194
9.1. РОЛЬ ФІР У ФІНАНСУВАННІ ПРОЕКТІВ.....	196
9.2. НАЙЗНАЧНІШІ ФІР У ФІНАНСУВАННІ ПРОЕКТІВ.....	197
9.3. ЕКСПОРТНО-КРЕДИТНІ АГЕНТСТВА ТА СТРАХУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ.....	202
9.3.1. Підтримка ЕКА.....	202
9.3.2. Ризики.....	205
9.3.3. Фінансова підтримка проектів від основних ЕКА.....	208
ДОДАТКИ.....	221

УДК 338.49(477)
ББК 65.9(4Укр)
П79

Рецензенти:

С.В. Козаченко - директор Міжнародного центру розвитку підприємництва та менеджменту, доктор економічних наук, професор;

Л.В. Беззубко - доктор наук з державного управління, професор кафедри "Менеджмент організацій" Донбаської національної академії будівництва і архітектури;

В.М. Лич - завідувач кафедри економічної теорії Київського національного університету будівництва і архітектури, доктор економічних наук, професор.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (лист Міністерства освіти і науки України №1/11-165 від 20.01.2010).

П79

Захарченко П.В., Сосновський А.О., Гавриш О.М., Ушацький С.А.

ПРОЕКТИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ: Підручник. КНУБА. - К.: СПД Павленко, 2009. - 256 с.
ISBN 978-966-2370-01-0

У підручнику розглянуто методологічні основи державно-приватного партнерства в галузі інфраструктури, визначено законодавчу базу, яка його регулює, наведено характеристики різних видів проектів, висвітлено міжнародний досвід. Особливу увагу приділено проектам "будівництво - управління - передача", обґрунтуванню їх доцільності й визначенню ефективності, організації тендерних процесів та розробці стратегії фінансування інфраструктурних проектів. Підручник містить значний за обсягом список літературних джерел за тематикою.

Призначено для студентів вищих навчальних закладів III, IV рівнів акредитації економічних та товарознавчо-комерційних спеціальностей за напрямом "Торгівля". Може бути корисним державним службовцям, науковцям та інженерно-технічним працівникам галузі інфраструктури.

ББК 65.9(4Укр)

ISBN 978-966-2370-01-0

© Захарченко П.В., Сосновський А.О., Гавриш О.М., Ушацький С.А., 2010
© СПД Павленко, 2010
© Дизайн: Павленко В.Ю., Павленко В.А., 2010